

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. Post tertium sæculum, & exortam Arianam hæresim, ex Patribus non pauci docurunt Patren, quà patrem, majorem esse Filio, quà filio: sic tamen, ut illos nihilominùs natura, substantia & deitate ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

beatus manens in sempiternum omnibus, quæ habet, habentem Filium, paria procreavit. Et æqualis in omnibus Patri. Et cuiusvis gloria communis est honor; quia quod est Filii, Patris est; quod Patris, amborum. 4. Filium ab æterno, & quidem in propria hypostasi, extitisse in Patre. Christus, inquit, quem ante omnia secula Pater in profundo sue sacræ mentis arcano amplectebatur. Et procedit in nativitate, qui erat ante, quam nasceretur, in Patre æqualis omnibus.

Dices, Imò S. Zeno manifestè negat æternitatem Filii, eumque paulò ante mundi creationem genitum esse asserit. Nam serm. 2. sic ait loquens de Patre: Cuius ex ore, ut rerum natura, quæ non erat, fingeretur, prodixit unigenitus Filius. Et serm. 3. Christus, quem ante secula Pater adhuc utcumque in semetipso Deus . . . indiscreta Spiritus plenitudine nescio quia sua conscientia velatum, Filii non sine affectu, sed sine discrimine amplectebatur; sed excogitatarum ut ordinem instrueret rerum, ineffabilis illa virtus, incomprehensibilisque sapientia è regione cordis erulit verbum: omnipotentia se propagat. De Deo nascitur Deus.

R. S. Zenonem duplicem tenuisse Verbi prolationem: unam internam & arcanam, quæ ab æterno facta est; & alteram externam & sensibilem, factam in tempore, quando scilicet Pater mundum condidit per Filium. De hac secunda prolatione loquitur, cum ait: Cuius ex ore, ut rerum natura, quæ non erat, fingeretur, prodixit unigenitus Filius: loquitur enim de processione Filii à Patre, quæ visibilis effectus est; cum mox subiiciat: Exinde visibilis effectus. De eadem externa prolatione seu processione loquitur, cum ait: Sapientia sapientiam, omnipotentia omnipotentiam propagat. Incomprehensibilis sapientia è regione cordis erulit verbum. De Deo nascitur Deus, hoc est, quasi paritur, & in lucem emittitur: hic enim, nasci, S. Zenoni non idem est, ac generari seu concipi, sed idem ac mitti, emitti, manifestari, ut patet ex his aliis ejus verbis: Procedit in nativitatem, qui erat ante, quam nasceretur, in Patre æqualis omnibus. Ergo ex S. Zenone, Filius ante, quam nasceretur, jam erat in Patre, adeoque jam fuerat à Patre conceptus & generatus. Unde ante quam Pater verbum exterius proferret, & Filium in lucem ederet, per eum dando esse creaturis; eum, in profundo sue sacræ mentis arcano conceptum & generatum, per totam æternitatem complexus fuerat, sed sine revelamine, adeoque sine discrimine sensibili.

Quamobrem Filius ante quam à Patre quasi pareretur, & emitteretur in lucem per productionem creaturarum, una erat veluti persona cum Patre, ad modum quo mater una persona est cum filio, quem in utero gestat, donec illum pariat, & edat in lucem. Sic enim videtur accipiendum illud: Quare ante omnia secula Pater adhuc utcumque in semetipso Deus indiscreta Spiritus plenitudine . . . amplectebatur. At si infans, etiam cum adhuc est in utero materno, propriam habet substantiam, & distinctam à substantia matris: ita Filius, cum ante mundi creationem in vulva cordis paterni latebat, propriam habebat substantiam, & distinctam à substantia Patris: alioqui S. Zeno non magis dicere potuisset, Patrem in arcano mentis sue ante omnia secula complexum fuisse Filium suum, quam dici posset mulier infantem nondum conceptum, sinu suo complecti. Porro etiam dato, quod S. Zeno minùs rectè & accuratè de Verbi æternitate scripsisset, saltem, quod nobis esset factis, manifestum est, illum de ejus divinitate rectè sensit, & id sensit, quod cum ejus æternitate evidenter connexum est.

Lactantius, Arnobii auditor, sub Diocletiano floruit, & senex pervenit ad principatum Constantini magni, qui ei Crispum filium suum instituendum tradidit. Lib. autem 4. Institutionum divinarum hæc scribit c. 29. Cum dicimus Deum Patrem & Deum Filium non diversum dicimus, nec utrumque secernimus, quia nec Pater sine Filio potest esse, nec Filius à Patre secerni; siquidem nec pater sine filio nuncupari, nec filius potest sine patre generari. Cum igitur & pater

filium faciat, & filius patrem; una utique mens, unus spiritus, una substantia est; sed ille quasi exuberans fons est, hic tanquam defluens ex eo rivus: ille tanquam sol, hic quasi radius à sole porrectus; qui quoniam summo Patri & fidelis & charus est, non separatur, sicut nec rivus à fonte, nec radius à sole, quia & aqua fontis in rivo est, & solis lumen in radio.

His verbis Lactantius apertè confitetur Patrem & Filium unum esse Deum, quia Pater & Filius una mens, unus spiritus, una substantia est. Dicit autem Patrem se habere ad Filium, sicut se habet fons exuberans ad rivum, & sol ad radium, non quod Filius sit tantum portio substantiæ Patris, sive, quod idem est, non quod Pater, generando Filium, non transfudat in eum totam suam substantiam; sed quia quæ ingenuus & genitor, Filio suo, sibi in essentialibus omnibus æquali, notionali prærogativa excellat; sicut de Tertulliano diximus, quem excerpisse videtur Lactantius. Quod si in explicanda Verbi generatione hic hallucinatus est, hoc minimè mirum videri debet: fuit enim Rhetor, non Theologus.

ARTICULUS IV.

Quid post tertium seculum, & exortam Arianam hæresim, senserint Patres de æqualitate Filii cum Patre.

RESPONSIO.

Post tertium seculum, & exortam Arianam hæresim, ex Patribus non pauci docuerunt Patrem, quæ Patrem, majorem esse Filio, quæ Filio: sic tamen ut illos nihilominus natura, substantia, & deitate pares assererent.

Prob. Nam 1. S. Alexander Alexandriæ Episcopus, in sua ad cognominem Constantinopolitanum Antistitem epistola, sic loquitur: Hanc (Filium) conversionis ac mutationis expertem perinde ac Patrem, nullius egentem, & perfectum Filium Patrique similem esse didicimus, hoc solo inferiore Patre, quod ingenuus non est. Et inferius: Itaque Patri quidem ingenuo propriam dignitatem servare oportet, nullam eum habere existentie sue causam proficundo. Filio verò competens honor tribuendus est, principio carentem ex Patre generationem ei assignando . . . divinitatem ejus nequaquam rejicientes; sed imagini atque exemplari Patris respondentem in omnibus similitudinem ei adscribentes. Solum verò ingenuum, Patris proprium esse dicamus; cum & ipse Servator dixerit: Pater major me est.

2. Patres Synodi Sardicensis in epistola Synodica, qualis extat apud Theodoretum l. 2. hist. c. 8. hæc scribunt: Ne quisquam negat Patrem Filio majorem esse, non propter aliam hypostasim, hoc est, aliam substantiam, aut aliam differentiam, sed quia ipsum Patris nomen majus est vocabulo Filii; hoc est, quia Pater, quæ Pater, prærogativam aliquam habet supra Filium, quæ Filium: nomina enim Patris & Filii hic sumuntur, non in suppositione materiali; hoc enim esset absurdum: sed in suppositione formali, nempe pro forma, vel quasi forma, quam significant, sive pro personis secundum proprietates relativas consideratis.

3. S. Athanasius, orat. 2. contra Arianos, ita discursit: Ceterum quandoquidem ipse scripsit, & in verbis superioribus demonstratum est, Filium esse substantiæ Patris, illumque condere omnia, & omnia condita ab ipso gubernari, eundemque esse & splendorem, & imaginem, & sapientiam Patris; creaturas contra inferiores Trinitati assistere, ac inservire: fieri non potest, quin diversi generis sit Filius, alteriusque substantiæ, quam res create, ac potius substantiæ Patris proprius, ac ejusdem nature. Atque eam ob causam non est dictum à Filio, Patrem suum se meliorem esse, ne se ipsum externum, alienumque ab illius naturæ existimarent: sed Pater, inquit, major est, non quidem magnitudine, aut etate, sed quia ex illo ortum habet.

bat. Quin immo in his ipsis verbis: Pater major me est: sua substantia proprietatem demonstravit.

4. In hac Christi verba, Pater major me est, sic differt S. Basilius lib. 1. contra Eunomium: Si Dei sedes, ut nos quidem credimus, dignitatis nomen est, à dextris determinata Filio Patris sedes, quidnam aliud quam dignitatis aequalitatem significat? Ad hoc etiam in gloria Patris venturus expectatur. Quas ob res reliquum est, ut causae ratione majus hic capiat, Nam quoniam à Patre origo est Filii, hoc major est Pater, quod causa est atque origo. Quapropter Dominus sic dixit: Pater meus major me est; ut eo quod Pater est, major esse intelligatur. Patris autem nomen quid aliud ostendit? Nonne causam ejus, qui ex se natus est, atque originem?

5. S. Gregorius Nazian. orat. 4. de Theologia, quae est secunda de Filio: Veniamus jam ad id quod tertio loco, quod etiam quarto numerant, nimirum quod Christus Patrem majorem dicit, Deumque suum ac nostrum appellat. Sanè si major diceretur, non item aequalis, fortasse vim aliquam haberet, quod asserunt. Cum autem utrumque inveniri liquido constet, quid tandem generosi homines dicent? . . . idem enim ut se ipso majus sit, sibi quae ipsi aequale, qui fieri possit? Nonne ergo perspicuum est, majoris vocem ad causam, aequalis autem ad naturam referendam esse? atque hoc non sine magno candore consitemur.

6. S. Chrysostomus homil. 75. in Joan.: Si quis dixerit majorem esse Patrem, quia causa est Filii, neque in eo contradicemus. Ildorus Pelusiota, lib. 3. epist. 334. Quod & majus consistit, qua ratione genitor est; & aequale, quatenus Deus est, & consubstantialis. Et Cyrillus Alexandrinus lib. 11. thesaur. in Christi verba, Pater major me est, de quibus fuscè differt: Cum igitur secundum substantiae rationem, aequalis sit Patri Filius, & per omnia similis, majorem ipsum dicit, tanquam principio carentem, cum habeat ipse principium, eo ipso dumtaxat quod ex Patre est, tamen existentiae ratione cum eo convenit. Et paulo post: Pater dicitur major, tanquam principium coeterni genuinis. Et S. Damascenus l. 4. orth. fidei c. 19. Alia rursus ita asseruntur, tanquam de eo, qui Patrem autorem suum ac causam agnoscit, ut illud: Pater major me est. Ab ipso quippe habet, tum quod est, tum omnia ea quae habet: quod est, inquam, per generationem, non per creationem. . . Omnia autem quae habet, non per largitionem ac magisterium, sed ut ex causa. Quod autem nihilominus sentiat Filium esse Patri in essentialibus aequalem, patet v. gr. ex lib. 1. c. 6. Deus, inquit, cum & sempiternus, & perfectus sit, perfectum quoque & verè existens Verbum habebit, quodque & semper sit, & vivat, omniaque habeat, quae Pater habet.

7. Inter Latinos S. Hilarius lib. 3. de Trin. n. 12. Quis non Patrem, inquit, potiorē confitebitur, ut ingenuum à genito, ut Patrem à Filio, ut eum, qui miserit, ab eo, qui missus sit; ut volentem ab eo, qui obediat? Et ipse nobis erit testis: Pater major me est. Haec ita ut sunt, intelligenda sunt: sed cavendum est, ne apud imperitos gloria Filii honor Patris infirmet.

Et lib. 9. n. 54. Quando igitur illud est: Pater major me est? Nempe cum cum donatur ei nomen super omne nomen. At contra quando est: Ego & Pater unum sumus? Nempe cum omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus in gloria Dei Patris. Si igitur donantis auctoritate Pater major me est, numquid per doni confessionem minor Filius est? Major itaque donans est, sed minor jam non est, cui unum esse donatur. Si non hoc donatur Jesu, ut confitendus sit in gloria Dei Patris, minor Patre est. Si autem in ea gloria donatur ei quae, quia Pater est; habet & in donantis auctoritate quia major est, & in donati confessione quia unum sunt. Major itaque Pater Filio est, & planè major, cui tantum donat esse, quantum ipse est; cui inaccessibilitatis esse imaginem, sacramento natiuitatis imperit.

Et eod. lib. n. 56. Quomodo minor est, qui in gloria Dei Patris est? Aut numquid Pater major non est? Major itaque Pater est, dum pater est; sed Filius,

dum filius est, minor non est. Natiuitas Filii Patrem constituit majorem, minorem verò Filium esse natiuitatis natura non patitur. Et lib. de Synodis n. 64. Consitemur . . . non praestantem quemquam cuiquam genere substantiae, sed subiectum alterum alteri natiuitate naturae. Patrem in eo majorem esse, quod Pater est, Filium in eo non minorem esse, quod Filius est, hoc est, Pater, quia pater est, notionali prerogativa major est; Filius verò, quia verè filius est, natura & essentia minor non est.

S. Phœbadius Aginensis lib. contra Arianos: Pater, inquit Christus, major est me. Merito major, quia solus sic auctor sine auctore est. Et inferius adversarios sic urget: Subiectum Patri Filium non Patris vel Filii nomine, ut sancta & catholica dicit Ecclesia, sed creatura conditione profitemini.

Marius Victorinus lib. 1. adversus Arium: Si totus ex toto, & lumen ex lumine, & si omnia, quae habet Pater, dedit Filio: omnia autem sunt & substantia, & potestas, & dignitas: aequalis Patri, sed major Pater: quod ipse dedit ipsi omnia, & causa est ipsi Filio ut sit, ut isto modo sit. Ad hoc autem major, quod actio inactiosa: beator enim, quod sine molestia, & impassibilis, & fons omnium quae sunt, requiescens, à se perfectus, & nullius egens: Filius autem, ut esset, accepit, & in id, quod est agere, ab actione procedens, in perfectionem veniens, motu efficitur plenitudo. . . Ergo & aequalis & inaequalis.

Author Quaestionum ex utroque Testamento apud S. Augustinum qu. 122. Filius nihil planè differt in substantia, quia verus filius est. Differt autem in causalitatis gradu, quia omnis potentia à Patre in Filio est, & in substantia minor est Filius: auctoritate tamen major est Pater, ipso Domino testante & dicente: Si diligetis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem, quia Pater major me est. Quem etiam modum custodiens Apostolus Paulus: Unus, inquit, Pater, ex quo omnia, & nos in ipso; & unus Dominus Jesus, per quem omnia, & nos per ipsum. Ut primus gradus sit, ex quo sunt omnia; secundus, per quem omnia; tertius, in quo omnia. Et quia nullus ex illis degener est, in unitate Dei significati sunt, dicente Apostolo, &c.

Denique ipse S. Augustinus lib. de Fide & Symbolo c. 9. in hunc textum, Pater major me est, & alios similes, quibus abutebantur Arianæ, sic ait: Quae omnia posita sunt, non ut naturae atque substantiae inaequalitatem significent . . . sed illa posita sunt partim propter administrationem suscepti hominis . . . partim propterea quia Filius Patri debet, quod est, hoc etiam utique debens Patri, quod eidem Patri aequalis aut par est; Pater autem nulli debet, quicquid est.

Hanc autem auctoritatem & excellentiam notionalem, quam Patri ad Filium attribuunt Scriptores hactenus recensiti, adeoque qualemcumque subjectionem, quam Filius, quia Filius, ad Patrem habere ab illis asseritur, nullam omnino imperfectionem in Filio dicere, & cum ea perfectam Filii cum Patre in substantia, maiestate, gloria & deitate aequalitatem manere, imò & Filium Patri simpliciter aequalem & patrem cum ea esse, egregiè ostendit idem S. Augustinus lib. 3. contra Maximinum c. 14. ubi sic ait: Quidquid enim dici à Patre accepisse, fateremur & nos prorsus: Pater dedit, Filius accepit. Sed cum omnia, quae habet, gignendo dederit, aequalem utique genuit, quoniam nihil minus dedit. Quomodo ergo tu dicis, quia ille dedit, ille accepit, aequalem Filium Patri non esse: cum eum, cui data sunt omnia, & ipsam aequalitatem videas accepisse? Scriptum est quidem: Beatum est magis dare, quam accipere: sed in hac vita, ubi est inopia, quia utique melior est copia: melius enim est habere, quam egere; & melius est donare, quam accipere; erogare, quam mendicare. Ubi autem, qui dedit, gignendo dedit; & qui accepit, nascendo accepit: non inopi subventum est, sed ipsa copia generata est. Nec potest, qui accepit, ei, qui dedit, esse inaequalis, quia & hoc accepit, ut esset aequalis. Nihil enim Patre minus ha-

bet ille, qui dicit: *Omnia, quae habet Pater, mea sunt. Aequalis est igitur.*

Superius eod. cap. dixerat: *Sed habet, inquit, Dei Filius authorem Patrem. Si propterea Deum Patrem Deo Filio dicis authorem, quia ille genuit, genitus est iste, quia iste de illo est, non ille de isto, fateor & concedo. Si autem per nomen Authoris minorem vis facere Filium, Patremque maiorem, nec ejusdem substantia Filium, cuius est Pater, detestabor & respuam... Vivam Filius, inquit, accepit. Accepit sicut genitus à genitore. Omnia, inquit, quae habet Pater, mea sunt. Omnia ergo, quae habet Pater, dedit ille genendo, accepit iste nascendo; nec dando ille amisit, quod habuit: nec iste, cum esset & non haberet, accepit: sed sicut ille permansit habens omnia, cum ea, quae habet, Filio dederit omnia: sic iste nunquam fuit sine omnibus, quae non egendo, sed nascendo accepit ut Filius: quia nunquam potuit esse non natus, & ea, sine quibus non est natus, & est immutabilis natus, semper habuit, quia semper est natus.*

Dato igitur, quod Pater, quia pater, hoc est, quia ingenuus genitor, Filio quadantenus emineat notionaliter, atque ita Filius, quia filius, quadantenus Patri subjectus sit; hæc subjectio nullam planè dicit imperfectionem, sive positivam, sive negativam, in Filio; quia, ea non obstante, in essentialibus, imò simpliciter, Patri perfectè aequalis est: habet enim omnia essentialia, quae habet Pater; & habet, quia accepit, non egendo, sed nascendo; & semper habuit, quia semper natus est; & semper habuit immutabiliter, quia semper natus est immutabilis; & semper habuit summa necessitate, quia semper summa necessitate natus est. Semper igitur Filius immutabiliter & summa necessitate habuit omnia essentialia, quae habet Pater, quia ab eo semper immutabiliter, & summa necessitate accepit, ut genitus à genitore. Sic autem accepisse, nullam dicit indigentiam in eo, qui accepit, quia nunquam fuit & non habuit, & ita nunquam fuit & eguit: unde dedisse sic accipienti, non est, inopi subvenisse, sed non egentem genuisse: nec dedisse sic accipienti, magis beatum est & perfectum, quam sic accepisse; quam ob rem in Deo non magis beatum est, esse Patrem, quam esse Filium: unde in Deo vel Filius nullam subjectionem habet ad Patrem; vel si quam habere potest dici, non est nisi latè & improprie subjectio: non enim est subjectio minoris ad maiorem, vel inferioris ad superiorem, sed aequalis ad aequalem, quorum hic alterius principium est: non est subjectio necessitatis, sed voluntaria & pietatis, quatenus pium est unum alteri deferre, tanquam principio sui esse; quamvis illud esse absque omni indigentia, ac proprie dicta dependentia ab eo accepit. Unde qui dedit esse, nullum proprie jus habet in eum, qui accepit, nec nisi volenti præcipere, & volentem mittere potest. Totam hanc doctrinam paucis comprehendit Hilarius, cum ait, Patrem, quia Pater est, maiorem esse; Filium verò minorem non esse, quia Filius est.

Porro quæ hoc articulo dicta sunt hæcenus, nemo non videt plurimum valere ad confirmandam Scripturam Ecclesiasticorum, qui tribus prioribus Ecclesiæ sæculis floruerunt, & quos articulo superiore defendimus, orthodoxiam circa Verbi divinitatem. Et enim si post exortam Arianam hæresim, inter orthodoxos Ecclesiæ doctores tot fuerunt, qui Patrem, quia Patrem, Filio maiorem dixerint, licet Filium unius substantiæ & deitatis cum Patre crederent, & contra Arianos acerrimè defenderent; quis mirabitur alios, nondum exorta Ariana hæresis, securius scribentes, Patri, quia Patri, supra Filium eminentiam quandam & auctoritatem attribuisse, eamque interdum duribus verbis expressisse? Aut quis propterea eos merito vel suspicabitur, Filium alterius substantiæ à Patre, & inferioris naturæ credidisse, & docuisse? Itaque pro certo statuamus, eos de Filio sensitse, quod alii postea senserunt, Filium scilicet substantia, maiestate, gloria, & deitate parem Patri, sed notionali excellentia imparem; quam inæqualitatem si quando vi-

dentur exaggerasse, verba eorum benigna interpretatione corrigenda sunt, non eorum fides culpanda est. Certè non aliud de Filio senserunt, quam quod sentiebat Ecclesia, in cuius gremio defuncti sunt. Quid autem Ecclesia tribus prioribus sæculis de Verbo Dei Filio senserit, evidenter demonstratur argumento præscriptionis ex iis quæ initio quarti sæculi circa Arianam hæresim contigerunt, & ex quibus

Sic argumentari licet. Ecclesia initio quarti sæculi damnavit, & dixit devovit Arium, asserentem Verbum esse creaturam; Verbum non extitisse ab æterno, sed fuisse tempus, non quidem reale, sed imaginarium, quando non erat; Verbum non de substantia Patris genitum esse, sed de non extantibus factum, adeoque Filium Dei non esse verè & proprie, sed improprie tantum & nupcupative. Ergo initio quarti sæculi Ecclesiæ fides erat, quod Verbum non esset creatura, sed verus Deus; quod extitisset ab æterno, & ante omne tempus, sive reale, sive imaginarium; quod non factum esset de non extantibus, sed de Patris substantia genitum esset; quod esset verus & genuinus Patris socius, adeoque verè ac proprie Filius Dei: uno verbo quod esset unius & ejusdem substantiæ cum Patre, ac proinde unus cum Patre verus Deus, æternus, immensus, omnipotens, &c. Ergo hanc eandem de Verbo, quam in Nicæno Symbolo expressit, fidem habuit Ecclesia tribus prioribus sæculis: alioquin ostendatur, quando aliam habuerit; quando idem senserit, quod postea sensit & docuit Arius; quando, in qua mundi parte, quod auctore hæc in Ecclesiæ doctrina mutatio coeperit; quæ jurgia, & quas contentiones excitavit; quibus promotoribus totum orbem inyasit, & omnes Ecclesias particulares corruerit; quos adversarios experta sit. Quod enim talis in re tanti momenti mutatio incerto tempore, generali Episcoporum & doctorum omnium conjuratione tacita vel expressa, ubique simul facta sit; aut quod ab una particulari Ecclesia sensim ad alias omnes propagata sit, nullo advertente, aut reclamante, asserere summæ insanie est, atque dementiæ. Præterea, evidenter repugnat experientiæ, & promissionibus à Christo factis Ecclesiæ.

DISPUTATIO IV.

De Divinitate Spiritus sancti, & unitate Dei in trinitate personarum.

ARTICULUS I.

Quinam malè senserint de Divinitate Spiritus sancti.

§. I.

Primus de Spiritu sancto, quod constat, malè sensit Origenes, qui infra Patrem Filium, infra Filium Spiritum sanctum constigebat, sicut & infra Spiritum sanctum Angelos, & infra Angelos homines. Unde juxta doctrinam Origenis, inter substantias intellectuales primum & supremum locum tenet Pater, qui, cum solus sit ingenuus, solus verus Deus est; secundum Filium, ut rerum omnium à Patre conditarum excellentissima; tertium Spiritus sanctus, ut creatura Filii perfectione proximior; quartum Angeli; quintum & infimum obtinent homines. Quare docebat idem Origenes, Angelos ab hominibus, ab Angelis Spiritum sanctum, à Spiritu sancto Filium, à Filio Patrem, maximum & supremum Deum, videri non posse, ut refert S. Epiphanius her. 64. num. 4. & S. Hieronymus epist. 61. ad Rammachium.

Epist. 59. ad Avitum his verbis doctrinam Origenis expoluerat: *Tertium dignitate & honore post Patrem & Filium asserit Spiritum sanctum. De quo cum ignorare se dicat, utrum factus sit, an infectus, in posteriori*